

Как Европейският семестър може да подпомогне прилагането на КООНПХУ

Ноември 2015

Съдържание

I. Въведение

- a) Кого представлява EASPD?
- b) Каква е целта на този доклад?
- c) Какви са основните политически препоръки на този доклад?

II. Може ли Европейският семестър да подпомогне прилагането на КООНПХУ?

- a) Какво представлява Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания?
- b) Защо КООНПХУ има значение за ЕС?
- c) Каква е връзката между КООНПХУ и стратегията „Европа 2020“?
- d) Каква е връзката между КООНПХУ и Пакта за стабилност и растеж?
- e) Каква е връзката между Европейския семестър и „Европа 2020“ и Пакта за стабилност и растеж?
- f) Може ли Европейският семестър да се използва за прилагането на КООНПХУ?
- g) Европейският семестър помогнал ли е за прилагането на КООНПХУ до момента?

III. Прилагане на “Самостоятелен живот и включване в общността” чрез Европейския семестър

- a) Член 19 на КООНПХУ – Самостоятелен живот
- b) Защо Европейският семестър трябва да насърчава самостоятелния живот?
- c) С какво Европейският семестър е допринесъл за насърчаване на самостоятелния живот?
- d) Как Европейският семестър може да насърчи самостоятелния живот в по-голяма степен?

IV. Прилагане на “Включващо образование” чрез Европейския семестър

- a) Член 24 на КООНПХУ - Образование
- b) Защо Европейският семестър трябва да насърчава включващото образование?
- c) С какво Европейският семестър е допринесъл за насърчаване на включващото образование?
- d) Как Европейският семестър може да насърчи включващото образование в по-голяма степен?

V. Прилагане на “Включващи пазари на труда” чрез Европейския семестър

- a) Член 27 на КООНПХУ – Работа и заетост
- b) Защо Европейският семестър трябва да насърчава включващи пазари на труда?
- c) С какво Европейският семестър е допринесъл за насърчаването на включващи пазари на труда?
- d) Как Европейският семестър може да насърчи включващи пазари на труда в по-голяма степен?

VI. Заключителни бележки

I. Въведение

Европейската асоциация на доставчиците на услуги за хора с увреждания¹ (EASPD) отправя апел към Европейската комисия и националните правителства да насърчават прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания² (КООНПХУ) чрез Европейския семестър³.

Като представител на доставчиците на услуги за хора с увреждания, EASPD се стреми да осигури реален и прагматичен подход как това може да бъде реализирано. Чрез настоящия доклад – който е продължение на проучването от миналата година⁴ - EASPD ще направи преглед на ролята на доставчиците на услуги в прилагането на отделните части на КООНПХУ, които се отнасят в най-голяма степен към сектора:

- Член 19 – „Самостоятелен живот и включване в общността“
- Член 24 – „Образование“
- Член 27 – „Работа и заетост“

Докладът включва политически препоръки за всеки от членовете на КООНПХУ как ЕС и държавите-членки могат да подобрят своето положително влияние върху развитието на законодателство и практики в подкрепа на хората с увреждания и в частност спрямо услугите за подкрепа.

Кого представлява EASPD?

EASPD е европейска мрежа от неправителствени организации, представляваща над 11 000 организации, предоставящи социални и здравни услуги, с дейности в областта на образованието, заетостта и персонализираната резидентна грижа. Нашата цел е да насърчаваме равните възможности за хора с увреждания чрез ефективни и висококачествени системи от услуги. Чрез своите членове, работим за осигуряване на пълно прилагане на КООНПХУ. Ние сме акредитирани към Конференцията на държавите страни по Конвенцията за правата на хората с увреждания. Ние сме също член на експертната група на ЕК на високо равнище по въпросите на хората с увреждания, европейската експертна група по преход от институционална към грижа в общността и на експертния комитет на Съвета на Европа за правата на хората с увреждания⁵.

Каква е целта на този доклад?

Този доклад се стреми да подкрепи Мариан Тейсен, комисар на ЕК, който отговаря за заетостта, социалните въпроси, уменията и трудовата мобилност в стремежа за постигане на

¹ [European Association of Service Providers for Persons with Disabilities](#)

² [Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания](#)

³ [Европейски семестър: Резюме на EASPD \(2015\)](#)

⁴ [EASPD \(2014\). Европа 2020 и Европейският семестър: Благоденствие за всички](#)

⁵ [EASPD : нашите стратегически партньорства](#)

“възходяща социална конвергенция” и наличието на “социални услуги с добро качество, които да позволят на хората да живеят самостоятелно и да бъдат включени в общността ” (октомври

2015⁶). В допълнение към перспективата за човешките права, EASPD напълно се съгласява с комисар Тейсен, че невъзможността хората да живеят самостоятелно и да получат достъп до заетост и образование има дългосрочен отрицателен ефект върху растежа и потенциала за растеж. Това беше потвърдено и от Европейския център за политическа стратегия (EPSC) в скорошна стратегическа бележка⁷.

Чрез конкретни политически препоръки, EASPD се надява, че този доклад предоставя солидна рамка как Европейският семестър може да подпомогне прилагането на КООНПХУ и как това ще допринесе за постигането на целите на Европа. Прилагането на КООНПХУ не само ще помогне за постигането на целите на „Европа 2020“ по отношение на бедност, заетост и образование, но също ще допринесе за Пакта за стабилност и растеж като направи публичните социални разходи и системите за социална сигурност по-устойчиви чрез намаляването на дълговете и увеличаване на производителността.

Националните послания от организациите-членове на EASPD също ще помогнат за акцентирането върху ключови опасения от страна на услугите за хора с увреждания на национално ниво. Към момента, документите по Европейския семестър имат по-скоро незначителна перспектива към хората с увреждания, въпреки че приблизително 1 на всеки 6 души в Европа имат увреждания и те са групата в най-неравностойно положение по отношение постигането на целите на „Европа 2020“ за бедност, образование и заетост. Посланията в този доклад, които идват от водещи организации на доставчици на услуги в цяла Европа, могат да служат като практически източник на информация за вземащите решения относно това какви политики трябва да се установят или променят, за да се разшири включването на хора с увреждания на национално ниво чрез висококачествени системи за подкрепа.

Какви са основните политически препоръки в този доклад?

- Националните програми за реформи и Докладите за страните трябва да включват отделен раздел относно политиките за прилагане на КООНПХУ, с конкретни раздели и перспектива към хората с увреждания относно:
  - Самостоятелен живот и услуги в общността
  - Включващи пазари на труда
  - Включващи образователни системи

- В случай че националните политики не са достатъчни или противоречат на КООНПХУ, специфичните за всяка страна препоръки трябва да отразяват включеното в Докладите за страните в тези нови „раздели“.

⁶ Мариан Тейсен, октомври 2015: Обръщение към гражданското общество. Брюксел.

⁷ Европейски център за политическа стратегия: Социалното измерение на икономическия и паричния съюз. Бр. 5/2015

- Европейската комисия трябва да включи съответните ключови участници, които да оценят и правят мониторинг на ситуацията на национално ниво в тези раздели.
  - o експертната група на ЕК на високо равнище по въпросите на хората с увреждания, европейската експертна група по преход от институционална към грижа в общността и Европейската агенция за специални нужди и включващо образование биха могли да бъдат отлични вече създадени механизми, които да подкрепят този процес. EASPD и организациите на хора с увреждания също би трябвало да бъдат включени.

- В Докладите за страните и специфичните за всяка страна препоръки Европейската комисия трябва да включи и натрупаните данни, оценени в предложението за препоръка на Съвета за справяне с дългосрочната заетост. Трябва също да се прегледа доколко Гаранцията за младежта е достъпна и подходяща за хората с увреждания.

- Европейската комисия и държавите-членки би трябвало да използват Европейския семестър, за да съберат данни относно включването на хората с увреждания в обществото.

II. Може ли Европейският семестър да подпомогне прилагането на КООНПХУ?

Какво представлява Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания?

Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания е международен договор за човешките права на Обединените нации, предназначен да защитава правата и достойнството на хората с увреждания. От страните по Конвенцията се изисква да насърчават, защитават и осигуряват пълно упражняване на човешките права от хората с увреждания. КПХУ е водещ катализатор на глобалната промяна хората с увреждания от приемането им като обекти на благотворителност, медицинско лечение и социална защита към възприемането като равнопоставени членове на обществото, с човешки права както всяко друго лице.

Защо КООНПХУ има значение за ЕС?

ЕС е първата регионална организация, ратифицирала договор за човешките права, сключен в рамките на ООН, с което задължава ЕС да “насърчава, защитава и осигурява пълното упражняване на човешките права от хората с увреждания”. Конвенцията е ратифицирана от 25 държави-членки; оставащите три (Финландия, Ирландия и Холандия) са в процес на ратифициране и вече са я подписали. Ратифицирането задължава страните да създадат стратегия за прилагане. През м. ноември 2010 г. Европейски съюз стартира “Европейската

стратегия за хората с увреждания 2010-2020⁸”, която се стреми да допълни националните усилия с широката европейска рамка. Политиките на ЕС в това отношение бяха оценени от Обединените нации⁹; които отправиха апел към ЕС да направи подробен междусекторен преглед на своето законодателство, за да осигури пълно хармонизиране с разпоредбите на Конвенцията. В това отношение, стратегията „Европа 2020“¹⁰ и Пактът за стабилност и растеж¹¹ трябва да бъдат включени в този подробен преглед.

Каква е връзката между КООНПХУ и стратегията „Европа 2020“?

Над 80 милиона¹² – или с други думи – един на всеки шест европейски е с увреждания; значителна част от тези хора живеят в бедност и са социално изключени, извън системите на образование и заетост. Увреждането често засяга не само включването в обществото на човека поради невключващата среда, в която той/тя живее, но също оказва влияние на включването и активното участие в обществото и на неговото семейство или хора, които оказват грижи за него. Най-малкото, без адекватна подкрепа, увреждането увеличава риска от бедност на самото лице и членовете на неговото семейство. Ако Европейският съюз приема сериозно постигането на целите за 2020 г. за заетост, бедност и образование¹³, трябва да гарантира, че всички 80 милиона души с увреждания, заедно с техните семейства и хора, предоставящи грижи, имат достъп до висококачествена подкрепа в общността, възможности за включващ пазар на труда и включващи образователни системи. В момента това не е така и хората с увреждания са огромен брой от хората в дългосрочна безработица, младежи, които не са в заетост, образование или обучение, хора с пропуски в трудовите умения и възрастни и деца, живеещи в риск от бедност и изключване (ANED 2014¹⁴). Прилагането на КООНПХУ и подкрепата към хората с увреждания да станат активни участници в обществото е ключ към стратегията „Европа 2020“ и включващия растеж.

Каква е връзката между КООНПХУ и Пактът за стабилност и растеж?

Пактът за стабилност и растеж цели да гарантира, че държавите-членки се стремят към стабилни публични финанси и избягват прекомерни бюджетни дефицити или прекомерна публична задлъжнялост. КООНПХУ цели да даде възможност на хората с увреждания да станат активни участници в обществото; и така, често, но не винаги, да улесни техния достъп до заетост, образование или обучение. Според Европейската комисия¹⁵, извеждането на хората от бедност и социално изключване и осигуряването на достъп до работа и образование би увеличило националната производителност, с което да се развие пълния икономически потенциал на работната сила на държавата и да се стигне до намаляване на социалните разходи.

⁸ [Европейска стратегия за хората с увреждания: Резюме на EASPD](#)

⁹ [Комитет на ООН за правата на хората с увреждания: Заключение на наблюдения за изпълнението на Конвенцията за правата на хората с увреждания към Европейския съюз \(2015\)](#)

¹⁰ [Европейска комисия: Европа 2020](#)

¹¹ [Европейска комисия: Пакт за стабилност и растеж](#)

¹² [European Disability Forum](#)

¹³ [Цели на „Европа 2020“](#)

¹⁴ [Академична мрежа на европейските експерти в сектора на хората с увреждания: Европейски семестър – документ на ANED за хората с увреждания – преглед на Европейския съюз \(2014\)](#)

¹⁵ [Съобщение за медиите на Европейска комисия – Дългосрочна безработица: Европа предприема действия, за да помогне на 12 милиона дългосрочно безработни да се върнат на работа](#)

Както беше посочено по-рано, това касае не само хората с увреждания, но и милионите хора, предоставящи грижи и членове на семейства, които ги подкрепят. Прилагането на КООНПХУ и предоставянето на възможности на хората с увреждания да станат активни участници в обществото е ключ към постигането на стабилни и устойчиви публични финанси, с което ще се засили Пакта за стабилност и растеж.

Каква е връзката между Европейския семестър и „Европа 2020“ и Пакта за стабилност и растеж?

Европейският семестър е водещият инструмент, използван от Европейската комисия и държавите-членки за реализирането на стратегията „Европа 2020“ и Пакта за стабилност и растеж. Общата цел на Европейския семестър е да координира икономическите политики на държавите-членки към постигането на целите на ЕС в тези области. В отговор на критиките към твърде силния фокус върху политиките за финансова консолидация, които пречат на постигането на целите на „Европа 2020“, Европейската комисия твърди, че възстановява баланса на икономическото управление на Съюза, така че социалните въпроси да са равнопоставени на икономическите. Г-жа Тейсен, комисар по въпросите на заетостта, социалните въпроси, уменията и трудовата мобилност, наскоро препотвърди това намерение като посочи, че Семестърът ще се стреми да насърчи “инвестиции в хората¹⁶” през следващите няколко години.

Може ли Европейският семестър да бъде използван за прилагането на КООНПХУ?

Прилагането на КООНПХУ е точно за инвестиции в хората. С промотиране на политики, насочени към проблеми като заетост и подкрепа за образование за групи в неравностойно положение и повишаване на ефективността на публичните разходи (което често води до намаляване на социалните разходи), Европейският семестър вече оказва влияние на прилагането на КООНПХУ в Европа – понякога положително, а друг път - отрицателно.

Настоящият доклад ще разгледа по-подробно как Европейският семестър може да насърчи прилагането на КООНПХУ в по-голяма степен.

Европейският семестър помогнал ли е за прилагането на КООНПХУ до момента?

Ясно е, че Европейският семестър няма за приоритет прилагането на КООНПХУ. В документите по Европейския семестър се обръща твърде малко внимание на проблематиката на уврежданията, независимо дали в Годишния обзор на растежа (ГОР), препоръките за отделните държави, Докладите за държавите или Националните програми за реформи (НПР).

Може да се спори дали гледната точка за уврежданията е наложена във всички политически препоръки. Докато е вярно, че конкретните политики за уврежданията самостоятелно няма да доведат до прилагането на КООНПХУ, то налагането на темата за уврежданията във всички политики без да се вземе адекватно предвид допълнителните нужди и особености на много хора с увреждания равнозначно ще допринесе за неуспеха в прилагането на Конвенцията.

¹⁶ [Мариан Тейсен, октомври 2015: Обръщение към гражданското общество. Брюксел.](#)

Използваният в момента подход в Европейския семестър не успява наистина да включи перспективата за уврежданията в повечето, ако не и всички документи; не само в специфичните за отделните държави препоръки, но също и в по-подробни документи като Докладите за страните и НПП. За други групи в неравностойно положение (мигранти, възрастни работещи и т.н.), се смята за необходимо да бъдат споменати изрично, в допълнение към налагане на тяхната перспектива във всички политически препоръки. Такова трябва да бъде и отношението към хората с увреждания.

EASPD препоръчва двоен подход към интегрирането на хората с увреждания¹⁷, който включва едновременно интегриране на темата за уврежданията във всички политики, но все пак посочване на хората с увреждания като целева група за общи и допълнителни мерки. Европейската комисия и държавите-членки не трябва да използват интегрирането като извинение да не предприемат действия спрямо факта, че висок процент хора с увреждания са все още изключени от общество, безработни и извън образование. Двойният подход е ключът към ефективно и ефикасно включване на хората с увреждания в обществото.

Може също така да се твърди, че Европейският семестър не се фокусира върху хората с увреждания, тъй като е насочен основно към макроикономическите въпроси и затова има много малък ефект върху живота на хората с увреждания, техните семейства и доставчиците на услуги.

Това, очевидно, е погрешно разбиране. Когато Европейската комисия препоръчва ограничаване на публичните разходи или усилия към по-висока работоспособност на държавите-членки, е демонстрирано¹⁸, че това често води до съкращаване на социални помощи и услуги за подкрепа на хора с увреждания; като по този начин допринася за увеличаване на хората с увреждания, които губят своята работа, доходи и достъп до основни услуги. Аналогично, Европейският семестър не се фокусира само върху икономически проблеми, но и към други области, които имат силно влияние върху живота на хората в неравностойно положение, включително хората с увреждания: заетост, образование, здравеопазване, услуги за предоставяне на грижи. EASPD вярва, че Европейският семестър е изключително подходящ инструмент за прилагането на КООНПХУ и в частност, за отправяне на препоръки за развитие на висококачествени системи за подкрепа в областите на заетост, образование и самостоятелен живот.

---

¹⁷ [Писмо на EASPD до Европейската комисия с апел за правилно разбиране на темата за интегриране на хората с увреждания \(2014\)](#)

¹⁸ [European Foundation Centre \(2012\): Оценка на въздействието на плановете на европейските правителства за строги икономии върху правата на хората с увреждания.](#)

III. Прилагане на “Самостоятелен живот” в Европейския семестър

Член 19: Държавите - страни по настоящата Конвенция признават равните права на всички хора с увреждания да живеят в общността, с равни на всички останали възможности за избор, като се задължават да предприемат ефективни и подходящи мерки за улесняване на пълноценното упражняване от хората с увреждания на това тяхно право и пълното им включване и участие в общността, включително чрез осигуряване на:

а) възможност за хората с увреждания да избират, равноправно с всички останали, местожителство си, къде и с кого да живеят, като не биват задължавани да живеят при конкретни условия;

б) достъп на хората с увреждания до набор от служби за социално подпомагане, у дома, по местоживеене или други, включително до лично съдействие за тяхното живеене и включване в общността, за предотвратяване на тяхната социална изолация и сегрегация;

в) комунални услуги и обществени обекти за населението, които да са еднакво достъпни за хората с увреждания по начин, съобразен с техните нужди.

Защо Европейският семестър трябва да насърчава самостоятелния живот?

В момента милиони хора в Европа – деца и възрастни, хора с и без увреждания, живеят в сегрегирани институции, които не им позволяват да упражняват своите човешки права както останалите хора. Недопустимо е хора – много от които хора с увреждания, да бъдат лишавани от правото си да живеят самостоятелно и да бъдат включени в обществото само защото нямат никакъв друг избор.

Този проблем е посочен и в заключителните наблюдения Комитета на ООН за правата на хората с увреждания¹⁹ към първоначалния доклад на ЕС за изпълнението на КООНПХУ, където е изразено притеснение, “че в ЕС хора с увреждания (...) все още живеят в институции, а не в местни общности”. В резултат Комитетът препоръчва, ЕС да “разработи подход за насочване и подпомагане на деинституционализацията”. Европейският семестър би трябвало да бъде ключов аспект от този подход.

Горното обстоятелство не само има ефект върху човешките права на милиони хора, но също така на милиони хора им е отказана възможността да бъдат активни членове на нашето общество и да допринасят за него, както всички останали. Във времена, в които населението на Европа застарява, Европейската комисия и държавите членки трябва напълно да използват

¹⁹ [Комитет на ООН за правата на хората с увреждания: Заключителни наблюдения за изпълнението на Конвенцията за правата на хората с увреждания към Европейския съюз \(2015\). Точки 50 и 51](#)

потенциала и възможностите на европейските и да включат изключените и сегрегирани към момента хора обратно в обществото, за да допринасят активно за общностите.

Какво е направил Европейския семестър за насърчаване на самостоятелния живот?

През последните няколко години имаше няколко положителни стъпки в Европейския семестър, които засилиха развитието на подкрепата и услугите в общността. Добър пример в специфичните за Естония препоръки е “осигуряването на висококачествени социални услуги и наличие на услуги за детска грижа на местно ниво”²⁰, което посочва, че качеството на социалните услуги на местно ниво в Естония е неравномерно. Също така е положителна стъпка, че Тематичния документ на Европейската комисия за бедността и социалното изключване (2015²¹) посочва, че е “необходимо специално внимание за хората в неравностойно положение, като възрастните и хората с увреждания, с което да се гарантира, че те имат достъп до здравни услуги колкото се може по-близо до тяхната общност (включително в селските райони), като по този начин се предотвратява институционализацията”.

Въпреки това, с оглед значимостта на въпроса, просто не е достатъчно да има само една единствена специфична за страна препоръка през 2015 г. (Естония), която да насърчи самостоятелния живот. Трябва да се направи много повече, за да се гарантира прехода от сегрегирана институционална грижа към грижа в общността.

В дадени моменти, Европейската комисия може дори да възпира прехода към услуги в общността като предоставя препоръки, свързани със здравеопазването, болничната и дългосрочната грижа за възрастните хора. Както беше потвърдено от Европейска федерация на съюзите на публичните служби (EPSU, 2015²²), повечето от 19 държави-членки, които получават препоръки в тази област, поставят акцента върху подобряване на “ефективността на разходите” и “устойчивост”; което, ако не е съпътствано от допълнителни подробности, може да доведе до (повторно) развитие на институции. Само пет препоръки засягат физическата и финансовата достъпност на услугите и само една споменава важността на качеството в грижата (Естония).

Както препоръката към Естония показва, Европейският семестър е адекватен инструмент, с който да се насърчи деинституционализацията и прилагането на член 19 на КООНПХУ. Европейската комисия трябва да поощри прехода към базирани в общността здравни услуги, грижи и социални услуги чрез целия процес на Европейския семестър.

Как Европейският семестър може да насърчи самостоятелния живот в по-голяма степен?

- Националните програми за реформи и Докладите за страните трябва да включват конкретен раздел с въведените политики за промотиране на прехода към и развитието на грижа в общността с оглед прилагането на член 19 на КООНПХУ.

²⁰ [Препоръка на Комисията: Специфични за всяка страна препоръки към Естония \(2015\)](#)

²¹ [Европейска комисия: Тематичен документ по бедност и социално изключване. Стратегии за активно включване. \(2015\)](#)

²² [EPSU: Резюмирана бележка по специфични за всяка страна препоръки от 2014 г.](#)

- Специфичните за всяка страна препоръки трябва да вземат този раздел предвид при представяне на препоръки, които оказват влияние върху тази област.
- И Европейската комисия, и държавите-членки трябва да включват съответни ключови участници, представляващи различни страни на обществото – включително самите потребители – в оценката и мониторинга на ситуацията на национално ниво.
  - На европейско ниво, групата на Европейската комисия на високо равнище за хората с увреждания, както и европейската експертна група по прехода от институционална към грижа в общността могат да бъдат отлични вече съществуващи механизми, които да подкрепят този процес.
- Примери какво може да бъде оценявано:
  - Структурното сътрудничество между специализираните услуги за подкрепа и масовия сектор (като жилищен, образователен сектор и заетост),
  - Развитието на мерките за лична асистенция (включително чрез директни плащания),
  - Квалификация и преквалификация на служителите за подход, зачитане човешките права
  - Недостиг на служители сектора и подобряване на атрактивността на сектора за младите хора.

IV. Прилагане на “Включващо образование” в Европейския семестър

Член 24.

1. Държавите - страни по настоящата Конвенция признават правото на образование на хората с увреждания. С оглед реализирането на това право без дискриминация и при равни възможности, държавите - страни по Конвенцията се задължават да осигурят всеобхватна образователна система на всички равнища и възможности за обучение през цялата продължителност на живота, насочени към:

а) пълно развитие на човешкия потенциал и чувството за собствена стойност и достойнство и укрепване на спазването на човешките права, основните свободи и човешкото многообразие;

б) развитие от страна на хора с увреждания на тяхната личност, таланти и творчески заложби, на техните умствени и физически способности, в пълния размер на техния потенциал;

в) предоставяне на възможност на хората с увреждания да участват ефективно в едно свободно общество

2. При реализирането на това право, държавите - страни по Конвенцията гарантират, че:

- а) лица с увреждания не са изключени от системата на общото образование по причина на тяхното увреждане, както и деца с увреждания не са изключени от системата на безплатното и задължително начално образование, или на средното образование, по причина на тяхното увреждане;
- б) хората с увреждания имат достъп до всеобхватно, качествено и безплатно начално образование и до средно образование равноправно с всички останали в общността, в която живеят;
- в) се предоставят разумни улеснения според изискванията на индивида;
- г) хората с увреждания получават нужната им подкрепа, в рамките на системата за общо образование, с оглед улесняване на тяхното ефективно образование;
- д) се предоставят ефективни мерки за индивидуална подкрепа в среда, способстваща за пълноценното им академично и социално израстване, в съответствие с целите на пълното включване.

3. Държавите - страни по настоящата Конвенция се задължават да дават възможност на хората с увреждания за усвояване на житейски и социални умения, способстващи за пълноценното им и равноправно участие в образованието и като членове на общността. За тази цел, държавите - страни по Конвенцията се задължават да предприемат подходящи мерки, включително:

- а) да способстват за изучаване на Брайловата и други алтернативни азбуки, на допълващи и алтернативни методи, средства и формати на комуникация, ориентация и умения за придвижване, да насърчават взаимната взаимопомощ и наставничеството в рамките на общността;
- б) да способстват за усвояване на езика на знаците и налагане на лингвистична идентичност на общността на лишените от слух;
- в) да гарантират, че образованието на лица и особено деца, които са лишени от зрение, слух или от двете, се осъществява при използване на най- подходящите за индивида езици, методи и средства за комуникация и в среда, способстваща за пълноценното му академично и социално израстване.

4. За да спомогнат за реализирането на това право, държавите - страни по Конвенцията се задължават да предприемат подходящи мерки за привличане на работа на учители, включително такива с увреждания, които да са квалифицирани по езика на знаците и/или Брайловата азбука, да обучават професионалисти и други служители за работа на всички равнища на образователния процес. Това обучение трябва да включва в себе си разбиране на нуждите на хората с увреждания и използване на всякакви допълващи или алтернативни методи, средства и формати на комуникация, образователни методики и материали, предназначени за хора с увреждания.

5. Държавите - страни по настоящата Конвенция гарантират, че хората с увреждания имат пълен достъп до средно образование от общ характер, до професионално образование и подготовка, до образование за възрастни и възможности за обучение през целия живот, без дискриминация и равноправно с всички останали. За целта, държавите - страни по Конвенцията се задължават да осигурят предоставянето на разумни улеснения за хората с увреждания.

Защо Европейският семестър трябва да насърчава включващото образование?

Достъпът до образование и програмите за учене през целия живот в редовните училища все още е далеч от това да бъде реалност за много ученици и студенти с увреждания. Това може да бъде обяснено²³ с недостига на квалифицирани кадри, липса на подходящо достъпни сгради, съоръжения и оборудване, както и с широкоразпространените и упорити предрасъдъци относно уменията и потенциала на хората с увреждания.

Най-лошото обаче е, че развитието на включващото образование е неблагоприятно повлияно от мерките за фискална консолидация в тази област от началото на кризата и в частност в държави като Ирландия и Португалия, където подкрепата за интегриране е ограничена сериозно²⁴. Също така има и “все повече доказателства, че в резултат на икономическата криза правителствата са намалили своето финансиране за интегриране и са се отказали или са променили своите минали планове за промотиране на интегрираното образование за деца с увреждания²⁵”

Това се потвърждава и от заключителните наблюдения на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания за изпълнението на Конвенцията за правата на хората с увреждания към ЕС²⁶, където се изразява притеснение, че “в различни държави-членки на Европейския съюз много момичета и момчета, както и възрастни с увреждания, нямат достъп до включващо качествено образование в съответствие с Конвенцията”. В резултат Комитетът препоръчва ЕС “да направи оценка на настоящата ситуация и да вземе мерки, за да улесни достъпа до и упражняването на включващо качествено образование за всички ученици и студенти с увреждания в съответствие с разпоредбите на Конвенцията (...)”. Европейският семестър би могъл да бъде ключов аспект от този подход.

²³ [Алтернативен доклад на EASPD върху прилагането на КООНПХУ от Европейския съюз \(2015\)](#)

²⁴ [European Foundation Centre \(2012\): Оценка на въздействието на плановете на европейските правителства за строги икономии върху правата на хората с увреждания.](#)

²⁵ [European Foundation Centre \(2012\): Оценка на въздействието на плановете на европейските правителства за строги икономии върху правата на хората с увреждания.](#)

²⁶ [Комитет на ООН за правата на хората с увреждания: Заключителни наблюдения за изпълнението на Конвенцията за правата на хората с увреждания към Европейския съюз \(2015\). Точки 60 и 61](#)

Очевидно е, че липсата на условия за включващо образование за милиони хора, живеещи в Европа, е остро нарушаване на техните човешки права. Също така е очевидно, че това има отрицателно влияние върху икономиката и създаването на работни места в Европа. Скорошно проучване на Европейската комисия (2015²⁷) показва, че достъпът до качествено образование

има влияние върху бъдещите академични постижения и пазара на труда. Наскоро OECD²⁸ също посочва, че “основният механизъм на преход между неравнопоставеност и растеж е инвестицията в човешкия капитал, тъй като хората в неравностойно положение се борят за достъп до качествено образование”; като това включва и хората с увреждания.

Осигуряването на достъп до качествено образование за всички е от основно значение за засилване на растежа в Европа и справяне с преждевременното напускане на системата за образование. Фактът, че в момента милиони хора с увреждания са изключени от качествено интегрирано образование е огромна пречка за постигане на целите както на „Европа 2020“, така и на Пакта за стабилност и растеж. Становище²⁹ на “Include-ed” потвърждава това, като отбелязва, че “високи нива на заетост, производителност и социално единство не могат да бъдат постигнати без установяване на включващи образователни системи”. По аналогичен начин, Европейският център за политическа стратегия обяснява, че “освен ако Европа не успее в активирането и повишаването на квалификацията на своя човешки капитал, все по-голям дял от работната сила ще бъде без работа и до голяма степен неподготвена за бъдещия пазар на труда, което от своя страна ще увеличи товара върху пенсионните и осигурителните системи и здравеопазването ”.

С какво Европейският семестър е допринесъл за насърчаване на включващото образование?

Понякога, Европейският семестър е признавал важността от създаването на включващи образователни системи. През 2015 г. три от специфичните препоръки за отделните страни включват указания за повече усилия за подкрепа на включването на групи в неравностойно положение в общото образование:

- На австрийското правителство е препоръчано да “предприеме действия за подобряване на образователните постижения на младежите в неравностойно положение ”.
- На чешкото правителство е препоръчано да “предприеме мерки за увеличаване на участието сред децата в неравностойно положение ”.
- На унгарското правителство е препоръчано да “увеличи участието на групите в неравностойно положение (...) във включващо общо образование и да подобри подкрепата, която се предоставя на тези групи чрез целево обучение на преподавателите”.

²⁷ [Европейска комисия: Високо и нарастващо неравенство; какво може да се направи по въпроса \(на равнище ЕС\)? \(октомври 2015 г.\)](#)

²⁸ [Европейска комисия: Високо и нарастващо неравенство; какво може да се направи по въпроса \(на равнище ЕС\)? \(октомври 2015 г.\)](#)

²⁹ [include-ed \(2014\): Декларация за насърчаване на включващи образователни системи в Европа.](#)

Въпреки това, в почти всички специфични препоръки, Доклади за страните и НПП, перспективата за хората с увреждания при развитието на включващи образователни системи липсва. Макар че Европейската комисия и държавите-членки са прави да предприемат повече стъпки за разширяване на включването на групи в неравностойно положение като мигранти или роми, хората с увреждания остават група в неравностойно положение, което остава рязко изключена от общите образователни системи; което често води до по-дълбока бедност и социално изключване. Добър пример как хората с увреждания твърде често са игнорирани в темата на Европейския семестър за развитие на образователни системи е тематичния документ на Европейската комисия за лица, преждевременно напускащи системата за образование и обучение³⁰. Този документ дори не споменава факта, че много хора с увреждания не са в условия на масово образование и че те са сред тези, които отпадат от училище на най-ранен етап и в най-висок процент.

Изключването на хората с увреждания от всяка дискусия относно средата на включващо образование е пагубно за реализирането на дългосрочните стратегии на Европа.

Как Европейският семестър може да насърчи включващото образование в по-голяма степен?

Националните програми за реформи и Докладите за страните трябва да включват раздел за действащите политики за промотиране на включващото образование, с отделен сегмент за достъпа до образование за хората с увреждания, в съответствие с препоръките към Европейския съюз, направени от Комитета на ООН за правата на хората с увреждания³¹.

- Специфичните препоръки за всяка страна трябва да отразяват резултата от тези сегменти.

Разделите трябва да отразяват какво е направено на национално ниво в следните области:

- Развитие на ясна политическа рамка и законодателство, промотиращи включващо образование, в сътрудничество с хора със специални нужди, семейства, образователни специалисти и други заинтересовани страни.
- Разпределение на достатъчна финансова подкрепа, така че масовото образование да осигурява включваща среда.
- Адаптиране на националните стандарти, които да позволяват разработване на учебни програми с универсален дизайн
- Подкрепа за прехода на студенти със специални образователни потребности към пазара на труда.
- Събиране на данни за разпространението, ефективността и сравнителните разходи за включващото и сегрегираното образование

³⁰ [Европейска комисия: Тематичен документ за лица, преждевременно напускащи системата за образование и обучение \(2015\)](#)

³¹ [Комитет на ООН за правата на хората с увреждания: Заключителни наблюдения за изпълнението на Конвенцията за правата на хората с увреждания към Европейския съюз \(2015\)](#)

- Въвеждане на обучение за включващо образование в системата за квалификация на преподавателите.

И Европейската комисия, и държавите-членки трябва да включат съответните ключови участници, които да оценят ситуацията на национално ниво. На европейско ниво, в допълнение към ключовите участници в сектора на образованието, европейските организации на хората с увреждания и EASPD трябва да бъдат включени в развитието на сегменти за включващо

образование. Европейската агенция за специални нужди и включващо образование³² също трябва да бъде важен ключов участник в този процес.

Също така е важно тези раздели да включват и конкретен анализ на въпросите, свързани с кадрите в сектора на образователна подкрепа. Това включва проучване на недостига на кадри, оценяване на човешкия капитал, подобряване на атрактивността на сектора, квалификация и преквалификация на кадри.

V. Прилагане на “Работа и заетост” в Европейския семестър

Член 27.

1. Държавите - страни по настоящата Конвенция признават правото на труд на хората с увреждания, равноправно с всички останали, като това включва правото на възможност за прехрана чрез свободно избрана или приета работа на пазара на труда и в работна среда, която да е отворена, недискриминационна и достъпна за хора с увреждания. Държавите - страни по Конвенцията се задължават да гарантират и насърчават реализацията на правото на труд, включително за лица, придобили увреждане в процеса на трудова заетост, чрез предприемане на необходимите стъпки, включително законодателни, сред които:

а) забрана на дискриминация по причини на увреждане по всякакви въпроси, засягащи всякакви форми на заетост, включително условията за набиране на работна сила, наемане на работа и трудова заетост, продължаване на трудов договор, професионално израстване и безопасни и здравословни условия на труд;

б) защита на правото на хората с увреждания, равноправно с всички останали, на справедливи и благоприятни условия на труд, включително равни възможности и равно заплащане при равна стойност на положен труд, безопасни и здравословни условия на труд, включително защита срещу тормоз и право на обезщетение за понесени морални щети;

в) осигуряване на възможност за хората с увреждания да упражняват своите трудови и профсъюзни права равноправно с всички останали;

³² [European Agency for Special Needs and Inclusive Education](#)

- г) предоставяне на възможност на хората с увреждания за ефективен достъп до общи програми по техническо и професионално насочване, до служби за намиране на работа и професионално и текущо обучение;
  - д) създаване на възможности за трудова заетост и професионално израстване на хора с увреждания на пазара на труда, както и оказване на съдействие при намиране, придобиване, поддържане на и завръщане към, трудова заетост;
  - е) създаване на възможности за упражняване на свободни професии, частно предприемачество, създаване на кооперативни сдружения и започване на собствен бизнес;
  - ж) осигуряване на заетост за хора с увреждания в публичния сектор;
  - з) насърчаване на заетостта на хора с увреждания в частния сектор чрез подходящи политики и мерки, които могат да включват програми за преференциална заетост, икономически стимули и други мерки;
  - и) предоставяне на хората с увреждания на разумни улеснения на работното място;
  - й) съдействие за придобиване от хората с увреждания на трудов опит на свободния пазар на труда;
  - к) съдействие за провеждането на програми по професионална рехабилитация, задържане и завръщане на работа на хора с увреждания.
2. Държавите - страни по настоящата Конвенция се задължават да не допускат хора с увреждания да бъдат държани в робство или крепостничество и да бъдат защитавани, равноправно с всички останали, срещу принудителен труд или трудова повинност.

Защо Европейският семестър трябва да насърчава включващи пазари на труда?

Според Евростат³³, нивата на заетост на хора със “затруднения за основни дейности” в ЕС-28 през 2011 г. е 47.3%, от които почти 20% са хора без допълнителна нужда от подкрепа. EASPD отбелязва, че нивото на заетост на хора с увреждания е далеч по-ниско от представеното от Евростат поради факта, че тази статистика не включва хората, класифицирани като “нетрудоспособни”. Вероятността човек с увреждане да бъде безработен за дълъг период от време е два или три пъти по-голяма, както и е подложен на по-високи рискове да загуби работата си спрямо хората без увреждания. EASPD приема, че нивата на заетост на хора с увреждания са по-скоро около 20%, като тези данни се потвърждават и от European Disability Forum³⁴. Докато след тази година има твърде малко данни за нивото на заетост на хора с

³³ [Евростат: Статистики за хора с увреждания – достъп до пазара на труда \(July 2014\)](#)

³⁴ [European Disability Forum: Заетост](#)

увреждания, то Международната организация на труда³⁵ приема, че тези нива са непропорционално засегнати от началото на кризата.

Този въпрос е засегнат и в Първоначалния доклад на ЕС от Комитета на ООН за правата на хората с увреждания³⁶, където е посочено, че има притеснение за “високите нива на безработица на хора с увреждания (...) в сравнение с други групи население в Европейския съюз”. В резултат Комитетът препоръчва ЕС да “предприеме активни действия за измерване на заетостта на хората с увреждания и увеличаване на тяхното ниво на заетост на отворения пазар на труда (...)”. Европейският семестър трябва да бъде ключов аспект от този подход.

Това означава, че в момента близо 50 милиона хора с увреждания в Европа са безработни, което води до много по-високи нива на бедност и социално изключване спрямо това на останалото население. Основателно е да си зададем въпроса как целите на „Европа 2020“ за намаляване на бедността и нивата на безработица ще бъдат постигнати, ако нивата на заетост на хора с увреждания не бъдат увеличени значително. С оглед на Стратегията 2020, справянето с безработицата на хората с увреждания трябва да бъде приемано като политически приоритет и за Европейската комисия, и за държавите-членки.

Освен това е общоприето, че осигуряването на заетост на хората е вероятно най-добрият начин за тяхното извеждане от бедност и превръщането им в активна допринасяща страна в обществото: като по този начин се създават данъчни приходи за държавата и едновременно с това се намаляват социалните разходи. Очевидно е, че настоящото статукво с 50 милиона безработни хора с увреждания не допринася за постигането на целите на Пакта за стабилност и растеж.

Прилагането на член 27 от КООНПХУ и преодоляването на високите нива на безработица на хората с увреждания е от основно значение за постигането на дългосрочните стратегии на Европейската комисия и държавите-членки, включително за топ-приоритета на президента Юнкер за заетост, растеж и инвестиции³⁷.

С какво Европейският семестър е допринесъл за насърчаването на включващи пазари на труда?

Европейският семестър вече е доста активен в опита си да адресира изключването от пазара на друга с препоръките на Европейска комисия към няколко държави-членки тази година за разработване на допълнителни мерки за подкрепа към безработните. Например, Европейската комисия препоръчва на Финландия да “положи усилия за подобряване на възможностите за заетост на младежи, възрастни и дългосрочно безработни”. Друг пример е препоръката към Словакия да “предприеме допълнителни мерки за адресиране на дългосрочната безработица чрез въвеждане на мерки за активиране, вторично образование и висококачествена квалификация, съобразена с индивидуалните нужди”.

³⁵ [Международна организация на труда: Включване на хората с увреждания в реакцията на кризата](#)

³⁶ [Комитет на ООН за правата на хората с увреждания: Заключителни наблюдения за изпълнението на Конвенцията за правата на хората с увреждания към Европейския съюз \(2015\). Точки 50 и 51](#)

³⁷ [Европейска комисия: Заетост, растеж и инвестиции](#)

Тематичният документ на Европейската комисия по активна политика по отношение на пазара на труда³⁸ също по-скоро адекватно обхваща няколко въпроса, свързани с бариерите към пазара на труда за групите в неравностойно положение; включително има няколко препратки към хората с увреждания. Тематичният документ по стимулите за насърчаване на заетостта³⁹ също включва няколко препратки към групите в неравностойно положение, макар че не посочва изрично хората с увреждания.

Все пак, по аналогичен с образованието начин, Европейският семестър не поставя приоритет върху справянето с нивата на безработица на хората с увреждания, въпреки че това би било от основно значение за реализирането на дългосрочните стратегии на Европа. Докато други групи в неравностойно положение като жени, мигранти и роми често директно се посочват в документите на Семестъра (специфични препоръки, НПП, Доклади за страните), това не е случаят за хората с увреждания. Както беше споменато по-рано, интегрирането на проблематиката на хората с увреждания в общите политики не означава, че те вече не са група в неравностойно положение, която е остро засегната от липсата на заетост.

Как Европейският семестър може да насърчи включващи пазари на труда в по-голяма степен?

Европейската комисия е предприела похвален подход на европейско ниво за справяне с дългосрочната безработица със солидно холистично предложение⁴⁰, което включва няколко от нашите предложения⁴¹.

EASPD препоръчва Европейската комисия и държавите-членки да включат оценка доколко реализираните мерки в предложението – или неговата окончателна версия – са приложени в съответните НПП и Доклади за страните и в последствие в специфичните за всяка страна препоръки. Всяка оценка трябва да включва следните области на подкрепа за заетост:

- **Сътрудничество на ключовите участници.** Ниво на участие и ангажираност на всички съответни ключови участници, както и на предоставянето на социални услуги на местно ниво.
- **Целеви дейности.** Степен на персонализиран подход, достойни условия на труд и кариерни пътища.
- **Наличие на подкрепа.** Развитие на съгласувано законодателство и системи за финансиране и промотиране на агенции за подкрепена заетост в цяла Европа.
- **Проучване.** Подкрепа за проучвания за по-добро разбиране на причините за безработица, развитие на подробни статистики на безработицата и анализ на групите в неравностойно положение.

От голямо значение е тези раздели да включват конкретен анализ на въпросите, свързани с кадрите, работещи в сектора на услуги за заетост и осигуряване на работни места. Това

³⁸ [Европейска комисия: Тематичен документ по активна политика по отношение на пазара на труда](#)

³⁹ [Европейска комисия: Тематичен документ по стимули за насърчаване на заетостта](#)

⁴⁰ [Европейска комисия: Предложение за препоръка на Съвета относно интегрирането на трайно безработните лица на пазара на труда \(2015\)](#)

⁴¹ [Позиция на EASPD за справяне с дългосрочната безработица чрез услуги за подкрепа \(2015\)](#)

включва: анализ на недостига на кадри, оценяване на кадрите, подобряване на атрактивността на сектора, квалификация и преквалификация на кадрите.

В частност, EASPD препоръчва на Европейската комисия да интегрира своята оценка⁴² за структурите за подкрепа за заетост на национално ниво в процеса на Европейския семестър. В оценката Европейската комисия смята, че следните структури за подкрепа трябва да бъдат засилени на национално ниво:

- По-висока приемственост в осигуряването на подкрепа в България, Кипър, Гърция, Испания, Хърватия, Италия, Литва, Малта, Румъния
- Увеличена персонализирана подкрепа в Чехия, Португалия, Румъния, Кипър, Гърция, Испания, Италия, Латвия и Унгария
- По-активна ангажираност на работодателите в Унгария, Германия, Франция, Хърватия, Чехия и Латвия.

Тази оценка трябва да бъде призната в процеса на Европейския семестър още през 2016 г.

Европейската комисия и Националните програми за реформи трябва да използват Европейския семестър като възможност да оценят как Гаранцията за младежка е приложена на национално ниво; и в частност доколко подходяща и достъпна е тя за хора с увреждания. Това също би било възможност за оценка как Директивата за равно третиране в областта на заетостта и професиите (2000/78/ЕО) е приложена на национално ниво.

VI. Заключение бележки

Заключенията на доклада са очевидни. Европейският семестър вече играе роля в прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, въпреки че в много ограничена и понякога отрицателна степен. Европейската комисия и държавите-членки трябва да включат конкретни раздели, свързани с прилагането на КООНПХУ – в частност член 19, член 24 и член 27 – в своите Доклади за страните и Националните програми за реформи. Прилагането на КООНПХУ чрез Европейския семестър е важно, ако Европа иска да постигне своите задължения за човешките права и средно до дългосрочни стратегии („Европа 2020“, Пакт за стабилност и растеж и т.н.).

Тези заключения са направени чрез три глави.

Първо, докладът прави преглед защо Европейския семестър – процес на основно икономическа координация – трябва да помогне за прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания – договор за човешки права. Причината е ясна. В допълнение към препоръките от наблюдението на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания, Европейският семестър разглежда в доста холистична перспектива координацията на икономическите политики и така се фокусира и върху политики в областта на заетостта, образованието и дългосрочната грижа (заедно с всички други фокуси). Ясно е, че тези политики имат силно влияние върху животите

⁴² [Европейска комисия: Факти за дългосрочната безработица \(2015\)](#)

на много хора с увреждания в Европа, в частност, по отношение на тяхното участие в живота на обществото, включително достъп до пазара на труда, образователните системи и услугите за подкрепа в общността. Европейският семестър вече играе роля по отношение на Конвенцията на ООН, като допринася за нейното прилагане и – понякога – възпира това прилагане.

Направен е още преглед как прилагането на КООНПХУ е от основно значение, ако Европейският съюз се стреми да постигне своите общи стратегически цели; в частност стратегията „Европа 2020“ и Пакта за стабилност и растеж. Наистина, социалното включване на 80 милиона хора с увреждания в Европа и техните мрежи за подкрепа е от водещо значение за целите на „Европа 2020“ за справяне с бедността и социалното изключване, намаляване на преждевременното напускане на училище и понижаване на нивата на безработица. Аналогично, в застаряваща Европа с увеличаващи се неравенства, е важно да дадем възможност на хората с увреждания да станат активна част от обществото, за да гарантираме стабилни и устойчиви публични финанси и така да засилим Пакта за стабилност и растеж. Прилагането на КООНПХУ не е само за самите хора с увреждания, то засяга видът общество, в което искаме да живеем.

За да проучим по-детайлно защо и как Европейският семестър може да помогне за прилагането на КООНПХУ, втората част на доклада разглежда влиянието на Европейския семестър върху три от членовете на Конвенцията (член 19 “Самостоятелен живот и включване в общността”, член 24 “Образование” и член 27 “Работа и заетост”). Всяка глава първо обяснява защо Европейският семестър трябва систематично да се фокусира върху прилагането на конкретния член, както от гледна точка на човешките права, така и от гледна точка постигането на целите на „Европа 2020“ и Пакта за стабилност и растеж. След това се представя с какво Европейският семестър допринася към момента за прилагането (или неприлагането) на всеки от тези членове; на края се прави заключение с конкретни и прагматични предложения как да се засили прилагането на тези членове в Европейския семестър. Предложенията са свързани със създаване на конкретни раздели по тези проблеми в Докладите за страните и Националните програми за реформи, включване на оценка за постигнатото по отношение повишаване качеството на услугите за подкрепа и отключване на потенциала за създаване на работни места на сектора.

Третата и последна глава на доклада представя какви са основните проблеми за прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания чрез висококачествени системи за подкрепа в девет различни държави: Австрия, България, Финландия, Франция, Унгария, Ирландия, Латвия, Румъния и Словения.

For additional information, please contact

Thomas Bignal
Policy and Communications Officer
T. +32 2 282 46 11
thomas.bignal@easpd.eu
www.easpd.eu

Luk Zelderloo
Secretary General
T. +32 2 282 46 10
luk.zelderloo@easpd.eu
www.easpd.eu

